

ชื่อเรื่อง : รูปแบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษาสมรรถนะสูงเพื่อพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพผู้เรียน
ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ชื่อผู้วิจัย : นายวัชรพงศ์ ผั่นดีบ

ปีที่วิจัย : ปีการศึกษา 2568

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและองค์ประกอบการบริหารจัดการอาชีวศึกษาสมรรถนะสูงเพื่อพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพผู้เรียน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา 2) สร้างรูปแบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษาสมรรถนะสูงเพื่อพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพผู้เรียน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา 3) ขับเคลื่อนและประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษาสมรรถนะสูงเพื่อพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพผู้เรียน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และ 4) จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารจัดการอาชีวศึกษาสมรรถนะสูงเพื่อพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพผู้เรียน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ดำเนินการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งเป็น 4 ระยะ ประกอบด้วย ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพและองค์ประกอบการบริหารจัดการอาชีวศึกษาสมรรถนะสูงเพื่อพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพผู้เรียน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยการ 1) วิเคราะห์เอกสารและสอบถามกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 195 คน ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 520 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 715 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) 2) ศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการอาชีวศึกษาสมรรถนะสูงเพื่อพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพผู้เรียน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารจัดการอาชีวศึกษาสมรรถนะสูง ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 18 คน เครื่องมือในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interviews) 3) ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ขององค์ประกอบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบประเมินองค์ประกอบ การวิเคราะห์ข้อมูลในระยะที่ 1 โดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหา ระยะที่ 2 สร้างรูปแบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษาสมรรถนะสูงเพื่อพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพผู้เรียน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ดำเนินการตามขั้นตอน 1) ยกร่างรูปแบบ โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้ให้ข้อมูลที่ร่วมสนทนากลุ่ม ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 15 คน 2) ตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบด้วยการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 18 คน และ 3) ประเมินคุณภาพของรูปแบบ ด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ด้วยแบบประเมิน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 22 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) การ

วิเคราะห์ข้อมูลในระยะที่ 2 โดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหา ระยะที่ 3 ขับเคลื่อนและประเมินผลการใช้รูปแบบ โดยการนำรูปแบบไปใช้ในสถานการณ์จริง (Implementation) ในสถานศึกษาอาชีวศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ปีการศึกษา 2567 ดำเนินการตามคู่มือการใช้รูปแบบ และประเมินผลการใช้ กลุ่มเป้าหมายที่เป็นแหล่งข้อมูล ได้แก่ สถานศึกษาอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ปีการศึกษา 2567 จำนวนทั้งสิ้น 433 แห่ง ดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างที่ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 144 คน ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 504 คน รวม 648 คน และผู้เรียน จำนวน 720 คน เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ คู่มือการใช้รูปแบบ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพของรูปแบบ แบบประเมินสมรรถนะวิชาชีพของผู้เรียน แบบรายงานผลจากการบริหารจัดการอาชีวศึกษาสมรรถนะสูง และแบบรายงานผลจากการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพผู้เรียน การวิเคราะห์ข้อมูลในระยะที่ 3 โดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหา ระยะที่ 4 จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารจัดการอาชีวศึกษาสมรรถนะสูงเพื่อพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพผู้เรียน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยการประชุมรับฟังความคิดเห็นสาธารณะ (Public Hearing) แหล่งข้อมูล ใช้ผลจากการวิจัยในครั้งนี้และผลการประชุมรับฟังความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 50 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และประเมินข้อเสนอเชิงนโยบาย ด้วยแบบประเมิน โดยผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการ จำนวน 23 คน จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) วิเคราะห์ข้อมูลในระยะที่ 4 โดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการบริหารจัดการอาชีวศึกษาสมรรถนะสูงเพื่อพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพผู้เรียน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และองค์ประกอบการบริหารจัดการอาชีวศึกษาสมรรถนะสูงเพื่อพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพผู้เรียน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประกอบด้วย ด้านปัจจัยนำเข้า ได้แก่ 1) การกำหนดนโยบายและเป้าหมายการจัดการอาชีวศึกษาสมรรถนะสูงเพื่อพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพผู้เรียน 2) ยกระดับพลังร่วมเครือข่ายสถานประกอบการ หน่วยงานภาครัฐและเอกชน 3) นำระบบเครือข่ายเทคโนโลยีดิจิทัลมาเป็นกลไกหลักในการดำเนินงาน 4) พัฒนาระบบการบริหารจัดการงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษา ด้านกระบวนการ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การวางแผน ขั้นที่ 2 การจัดองค์การ ขั้นที่ 3 การดำเนินงาน ขั้นที่ 4 การควบคุมและติดตามประเมินผล และ ขั้นที่ 5 การปรับปรุงและพัฒนา ด้านผลผลิต ประกอบด้วย 1) ผลการบริหารจัดการอาชีวศึกษาสมรรถนะสูงเพื่อพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพผู้เรียน 2) สมรรถนะวิชาชีพผู้เรียนตามมาตรฐาน

อาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพ 3) ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการบริหารจัดการอาชีวศึกษาสมรรถนะสูง โดยผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ขององค์ประกอบการบริหารจัดการอาชีวศึกษาสมรรถนะสูงเพื่อพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพผู้เรียน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด

2. รูปแบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษาสมรรถนะสูงเพื่อพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพผู้เรียน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) มี 4 องค์ประกอบย่อย องค์ประกอบที่ 2 ด้านกระบวนการ (Process) ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การวางแผน (Planning: P) ขั้นที่ 2 การจัดองค์การ (Organizing: O) ขั้นที่ 3 การดำเนินงาน (Doing: D) ขั้นที่ 4 การควบคุมและติดตามประเมินผล (Controlling: C) และ ขั้นที่ 5 การปรับปรุงและพัฒนา (Acting: A) เรียกว่า กระบวนการบริหารจัดการอาชีวศึกษาสมรรถนะสูงเพื่อพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพผู้เรียน แบบ PODCA องค์ประกอบที่ 3 ด้านผลผลิต (Output) ประกอบด้วย 1) ผลการบริหารจัดการอาชีวศึกษาสมรรถนะสูงเพื่อพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพผู้เรียน 2) สมรรถนะวิชาชีพผู้เรียนตามมาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพ และ องค์ประกอบที่ 4 ด้านข้อมูลป้อนกลับเพื่อปรับปรุงแก้ไข (Feedback) เป็นการนำผลการประเมินทุกด้านไปใช้ประกอบการพิจารณาเพื่อปรับปรุง ปัจจัยนำเข้าและกระบวนการของรูปแบบ เพื่อให้ผลผลิตที่ดีขึ้น โดยผลการประเมินคุณภาพของรูปแบบ ด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการขับเคลื่อนและประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษาสมรรถนะสูงเพื่อพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพผู้เรียน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า 1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติตามรูปแบบ อยู่ในระดับมากที่สุด 2) สมรรถนะวิชาชีพของผู้เรียนด้านคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และจากการรายงานการประเมินผลการใช้รูปแบบ พบว่า 1) มีการดำเนินการพัฒนาศูนย์ทดสอบมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพของสถาบันการอาชีวศึกษา จำนวน 25 แห่ง และพัฒนาหลักสูตรอบรมที่สอดคล้องกับอุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต จำนวน 103 หลักสูตร 2) ผู้เรียนอาชีวศึกษาและประชาชนวัยแรงงาน ได้รับการพัฒนาทักษะและสมรรถนะทางวิชาชีพที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ และสามารถตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงาน จำนวน 26,670 คน 3) ดำเนินการพัฒนาขีดความสามารถ ด้านทักษะภาษาและทักษะดิจิทัลของผู้เรียนอาชีวศึกษา โดยผู้เรียนได้รับรองมาตรฐาน CEFR จำนวน 12,302 คน ครูและบุคลากรอาชีวศึกษา จำนวน 150 คน มีครูและบุคลากรอาชีวศึกษาผ่านการทดสอบมาตรฐาน CEFR จำนวน 70 คน 4) ดำเนินการสนับสนุนกิจกรรมพัฒนาทักษะทางธุรกิจต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาทักษะอาชีพ Up-Skill, Re-Skill และ New Skill มีผู้เรียน

อาชีวศึกษา ได้รับการพัฒนาทักษะด้านธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ จำนวน 22,398 คน ผู้เรียน และประชาชนที่ผ่านการฝึกอบรมอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการ สามารถประกอบอาชีพและมี รายได้ จำนวน 3,751 คน 5) มีผลงานสิ่งประดิษฐ์ โครงการวิทยาศาสตร์ หุ่นยนต์อาชีวศึกษา สื่อ นวัตกรรม องค์ความรู้ และงานวิจัย จำนวน 4,444 ผลงาน สามารถนำไปถ่ายทอดองค์ความรู้และ เทคโนโลยี ตามตัวชี้วัด ได้มากกว่า 300 ผลงาน

4. ข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารจัดการอาชีวศึกษาสมรรถนะสูงเพื่อพัฒนาสมรรถนะ วิชาชีพผู้เรียน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการและ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ควรกำหนดเป็นนโยบายขับเคลื่อนรูปแบบที่พัฒนาขึ้นนี้ โดย นำไปใช้ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา เน้นพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพผู้เรียน ด้านคุณธรรม จริยธรรมและ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้และความ รับผิดชอบ โดยผลการประเมินข้อเสนอเชิงนโยบาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : รูปแบบ/ การบริหารจัดการอาชีวศึกษาสมรรถนะสูง/ การพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพผู้เรียน

รูปแบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษาสมรรถนะสูงเพื่อพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพผู้เรียน
ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

Input

องค์ประกอบที่ 1 ด้านปัจจัยนำเข้า

1. นโยบายและเป้าหมายการจัดการอาชีวศึกษาสมรรถนะสูงเพื่อพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพผู้เรียน
2. ยกระดับพลังร่วมเครือข่ายสถานประกอบการ หน่วยงานภาครัฐและเอกชน
3. นำระบบเครือข่ายเทคโนโลยีดิจิทัลมาเป็นกลไกหลักในการดำเนินงาน
4. พัฒนาระบบการบริหารจัดการงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษา

Process

องค์ประกอบที่ 2 ด้านกระบวนการ

Output

องค์ประกอบที่ 3 ด้านผลลัพธ์

1. ผลการบริหารจัดการอาชีวศึกษาสมรรถนะสูงเพื่อพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพผู้เรียน
2. สมรรถนะวิชาชีพผู้เรียนตามมาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพ
3. ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการบริหารจัดการอาชีวศึกษาสมรรถนะสูงเพื่อพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพผู้เรียน
4. ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการอาชีวศึกษาสมรรถนะสูงเพื่อพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพผู้เรียน

Feedback

องค์ประกอบที่ 4
ด้านข้อมูลป้อนกลับเพื่อปรับปรุงแก้ไข